

BOEKENWEEK 8-16 MAART 2014

Ode aan het boek - schrijfles

‘Een boek is een schuw en jaloers dier’

Iedereen kan schrijven. Dat is de heilige overtuiging van Benny Lindelauf, zelf een gevierd auteur. Maar schrijver word je niet zomaar, je moet er wel wat voor doen. „Schrijven is niet verhuizen. Je bent voortdurend bezig met het versjouwen van letters, woorden en zinnen. Totdat je zegt: zó staat alles goed.” Een spoedcursus ‘Schrijven voor Dummies’.

door René Vlems
tekening Marco Jeurissen

Schrijver Benny Lindelauf foto Marijn Olislagers

Zodra je voet zet over de drempel van het Madurodam-appartementje van de gelauwerde auteur Benny Lindelauf in Rotterdam schiet het onwillekeurig door je hoofd: het schrijven van boeken is kennelijk geen vetpot. Zelf steekt de geboren Sittardenaar ook graag de draak met zijn kleine behuizing en zegt hij dat zijn woning zó klein is dat hij iets moet weggooien als iemand een cadeautje meebrengt. Maar vóórdat de ruim een miljoen zolderkamerschrijvers die Nederland rijk is nu hun ganzenveer gedesillusioneerend in de ring gooien: Benny Lindelauf heeft nog een tweede huis, onder de weldadige Spaanse zon. Weliswaar geen riante villa, maar toch.

Er is dus hoop voor al die nijvere schrijvers in de knop. Absolute voorwaarde is wel dat je boeken aflevert die kwaliteit hebben. Net als Lindelauf heeft gedaan met bijvoorbeeld *Negen open armen* uit 2004, zijn eerste jeugdboek dat werd bekroond met de gerenommeerde Thea Beckman Prijs én met de inmiddels ter ziele gegane Gouden Zoen. Het vervolg *De hemel van Heivisj* uit 2010 deed het niet voor minder: de Woutertje Pieterse Prijs, de Dioraphte Jongerenliteratuurprijs en de Nienke van Hichtum-prijs. Benny Lindelauf deelt als docent zijn kennis en vaardigheden graag met mensen die de ambitie hebben om auteur te worden. Lindelauf wordt genoemd om zijn originele stijl, de doorwrochte composities, zijn vernieuwende taalgebruik - doorspekt met een vleugje magisch realisme - en zijn vermogen om geen woord te veel te gebruiken.

AMBACHT

Kortom, hij verstaat zijn vak. En dat laatste is schrijven dan ook, benadrukt Lindelauf. „Het is een ambacht. Iedereen kan het leren. Hoe goed je wordt, hangt af van je aangeboren taalgevoel. Verder moet je zeker het talent hebben om op je krent te blijven zitten. Je moet niet weglopen voor een wit scherm of een lege pagina, maar geduldig blijven zitten. Ook na de tweede versie, de vijfde of de tiende. Je moet er voortdurend van doordrongen zijn dat jouw verhaal er móet komen. Ik ken mensen die een groot schrijftalent hebben, maar ook kwik in hun kont. Die komen er dus niet. De studenten aan wie ik les geef, hebben het altijd ‘druk, druk, druk’. Ze willen honderd-en-één dingen tegelijk doen. Zo’n instelling is niet te verenigen met het auteurschap. Daarom geef ik ze de waarschuwing mee: een boek is een schuw en jaloers dier dat alleen naar je toe komt als je het alle liefde geeft. Je bent alléén op de wereld met je verhaal.” Zelfs een gelouterde schrijver als Lindelauf moet zich meer dan eens ‘vastbinden’ op zijn stoel, net als een beginnende. „Ook ik doe het soms in mijn broek van angst als het niet wil

lukken. Ook ik kan twintigduizend smoesjes verzinnen om hard weg te lopen. Als ik begin te schrijven, denk ik vaak: dit lijkt helemaal nergens op. Maar juist die constatering is het begin om ergens te komen. Mijn schrijversmotto is: vóórdat niets iets wordt, moet het eerst niets mogen zijn. Niets is als het ware iets dat op weg is.” Wat Lindelauf wil zeggen: geduld is een schone zaak en gooi niet te snel het bijtje, of beter gezegd de pen erbij neer. Wat op het eerste oog niets lijkt, kan uitgroeien tot een bloedmooi verhaal. Nóg een gouden tip van de grote meester: schrijf niet over wat je kent, maar over wat je niet kent, over iets dat je interesseert. Je eigen leven, stelt Lindelauf, is immers vaak niet interessant genoeg om op papier te zetten. „Tenzij je Isa Hoes heet en een echtgenoot hebt die manisch-depressief is en zelfmoord pleegt. Zo’n boek loopt grote kans om op de bestsellerlijst te komen. Nee, je moet vertrekken vanuit je hartstocht, vanuit je interesses. Durf ‘particulier’ te zijn: ga niet uit van wat de lezer wil, maar van wat je zelf wilt vertellen. Let wel: als je schrijft over iets waarvan je geen flauw benul hebt, is het uiteraard zaak dat je terdege inwerkt in de materie. Dat je uitgebreid research doet. Door heel veel te lezen, door Jan en alleman te interviewen en aandachtig sfeer te snuiven. Als je bijvoorbeeld wilt schrijven over een schipbreuk, praat met mensen die zoiets hebben meegemaakt. Of ga desnoods een dag in een rubberbootje op zee ronddobberen.” Als je eenmaal weet waarover je het gaat hebben, moet je klein beginnen, drukt Lindelauf elke schrijver in spe met klem op het hart. „Begin op de korte baan. Het is erg onverstandig om direct een dikke pil te willen schrijven. Je verliest jezelf dan snel in allerlei zijlijnen en verleidingen. Beperk je tot een beknopt verhaal zolang je alle technieken nog niet tot in de finesses beheerst. Ook doe je er verstandig aan het verhaal soms een dag of wat te laten liggen en daarna met een frisse blik opnieuw te lijf te gaan. En vóór alles: ga praten met lotgenoten, deel schrijfsproblemen met elkaar, ervaringen en vaardigheden.”

SCHRIJFCURSUS

Schrijftechnieken. Lindelauf kan er niet vaak genoeg op hameren: zonder schrijfvaardigheden vaart geen enkele auteur wel. „Een beginnend schrijver moet niet op zijn zolderkamer tje blijven ploeteren, maar les nemen op een goede schrijversschool. Dat heb ik zelf ook gedaan. Veel auteurs zeggen hooghartig: ik heb geen schrijfcursus nodig, want die docenten leren hun studenten allemaal hetzelfde waardoor je workshopproza krijgt, eenheidsworst.” De Sittardse Rotterdammer pauzeert, zucht even diep en trekt dan plots fel van leer. „Dat is natuurlijk klinkklare nonsens en een grove onderschatting van het docentschap. Als leraar

geef ik heus niet alleen regeltjes door. Ik moet ontdekken wat voor een schrijver mijn student is. Wat hij allemaal nodig heeft om zichzelf te ontwikkelen. Ik begeleid de schrijver immers naar diens identiteit.” Moet je als schrijver een trotse negen voor Nederlands op je rapport hebben? „Iedereen denkt dat, maar dat is niet zo. Er zijn genoeg dyslectici die een groot schrijver zijn geworden. Het boeit me niet of je veel of weinig dt-fouten maakt. Ik ben alleen geïnteresseerd in het verhaal dat je wilt vertellen. Het is geen absolute voorwaarde dat je je netjes houdt aan de taalregels die we met z’n allen hebben afgesproken. Belangrijk is dat je een beeldend vermogen hebt.” Mocht het zover komen dat je manuscript naar een uitgever kan, zorg er dan wel voor dat een iemand de taal- en stijlfouten eruit haalt. Anders belandt je troetelkindje zonder pardon in de paperversnipperaars.

VISITEKAARTJE

Lindelauf heeft geen goed woord over voor lieden die het auteurschap zien als middel om rijk en beroemd te worden. Het is slechts een enkeling gegeven om uit te groeien tot de statuut van een J.K. Rowling, de geestelijke moeder van de avontuurlijke tovenaarsleerling Harry Potter. Toch kan een dosis ambitie geen kwaad: ze kan namelijk voor een stimulerende prikkel zorgen. Lindelauf vindt zichzelf trouwens behoorlijk ambitieus. „Maar het grappige is dat ik tijdens het schrijven elke keer weer mijn ego kwijtraak. Ik ben zó gefocust op mijn verhaal dat ik me niet afvraag: ben ik weer goed bezig en val ik hier mee in de prijzen? Schrijven is een strijd op leven en dood. Overpeinzingen over geld en roem komen later wel.” Wie verzekerd wil zijn van succes, moet volgens de Limburger éérs een Bekende Nederlander worden. „Want het moet raar lopen, wil een boek van een BN’er geen bestseller worden.” Benny Lindelauf besluit zijn spoedcursus met misschien wel de belangrijkste tip: scherp je zintuigen duchtig aan. „Geef niet alleen je ogen en oren goed de kost, maar train ook het proeven, ruiken en voelen. Scherpe zintuigen helpen je namelijk om een bepaalde situatie of locatie levensrecht in een verhaal neer te zetten. Dan ben je in staat om in je hoofd van één boom een heel bos maken. Of van een zandbak een echte woestijn. Zonder goede zintuigen kun je geen geloofwaardig verhaal schrijven.” Wie zijn roman, dichtbundel, essay of scenario ondanks al deze tips bij geen enkele uitgever kan slijten: geen nood. Die mag van Benny Lindelauf tóch schrijver op zijn visitekaartje laten zetten. „Je hebt namelijk geen toestemming nodig om je schrijver te mogen noemen. Iedereen die verhalen schrijft, is in mijn ogen een auteur. Ik was zelf ook al schrijver lang voordat ik mijn eerste boek had uitgegeven.”

BOEKVERFILMING

De film was beter

Het lot van iedere boekverfilming: men vindt het boek meestal beter. Maar er zijn uitzonderingen. Het verhaal *Rita Hayworth and the Shawshank Redemption* van Stephen King baarde geen opzien, de verfilming wel: *The Shawshank Redemption* wordt zelfs gezien als een van de beste films ooit.

SCHOOLEXAMEN

Pubers kiezen Mulisch

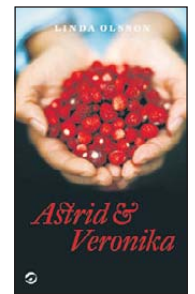
Het zal Harry Mulisch ergens in de hemel ongetwijfeld goed doen. Volgens onderzoek van Elsevier is zijn boek *De Aanslag* nog altijd het meest gelezen boek voor het schoolexamen. Tweede is *De Passievucht* van Karel Glastra van Loon en *Het gouden ei* van Tim Krabbé is nummer drie.

Ode Lezer aan het boek

Astrid & Veronika

LINDA OLSSON

Dit verhaal gaat over mij en mijn collega Loek. *Astrid & Veronika* leende ik van haar. Ik ga al jaren naar de boekenbeurs in het MECC en kon Loek overtuigen dat dit het wahlhalla voor boekenliefhebbers is. We gingen niet samen: het uitzoeken van goede titels is intensief en een solo-gebeuren. Je loopt speurend rond en vergeet alles. Ineens stond ik daar voor *Astrid & Veronika*. In gedachten, keek omhoog, recht in de ogen van Loek! Kort daarna werd ze ziek. Ze overleed in 2009. Dat ene toevallige kippetvelmment zal ik nooit vergeten.

Lian van Herk, Brunssum

Water voor de olifanten

SARA GRUEN

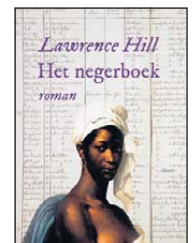
Het boek dat me het meest ontroerd heeft is: *Water voor de olifanten*. Werkelijk een prachtig boek: het laat je kijken achter de schermen van het circusleven.

Ernstig, spannend, humoristisch, alle facetten van het leven komen erin voor. Ik vond het heel jammer toen het uit was.

Bets Frijns, Borgharen

Het negerboek

LAWRENCE HILL

Ik maak deel uit van een leesclub van dames boven de 65 jaar. Geen enkel genre is uitgesloten, er zijn soms boeken bij, die ik nooit zelf zou kopen. Een van de eerste voorgestelde boeken was *Het negerboek*. Unaniem honoreerden we het met een 9. Na *De negerhut van oom Tom* had ik niets meer gelezen over slavernij. Het verbaasde me dat Nederland slavernij pas in 1814 afgeschaft heeft, als laatste land. Zo zie je maar, Nederland loopt niet met alles voorop!

Trudy van Haaster, Maastricht

Lees de uitgebreide versie van alle ingestuurde odes van lezers op www.limburger.nl.